

70/76

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

EX PARTE DIE MINISTER VAN JUSTISIE:

IN RE CONCALVES Appellant

teen

DIE STAAT Respondent

CORAM: RUMPFF, HR., WESSELS, JANSEN, RABIE et

DE VILLIERS, A.RR.

VERHOOR: 6.5.1976. GELEWER: 1.6.1976.

U I T S P R A A K

RUMPFF, HR. :

Artikel 385 van die Strafproseswet, No. 56 van 1955, lees soos volg: „Wanneer die Minister in twyfel verkeer aangaande die juistheid van n beslissing wat deur n hoër hof in n strafsak insake n regspraak gegee is, kan hy daardie beslissing aan die Appèlafdeling van die Hooggeregshof voorleë en die vraag voor daardie hof laat beredeneer sodat daardie

Afdeling/.....

Afdeling oor die vraag kan beslis om as leidraad vir alle
howe in die toekoms te dien."

Artikel 105 (1) van die Wet op Landdroshowe,
No. 32 van 1944, lees soos volg: "Wanneer die appèlhof in
n strafappèl (onverskillig of dit deur die beskuldigde of
deur die Prokureur-generaal of ander vervolger aangebring is)
op n regspraak n beslissing ten gunste van die beskuldigde
gegee het, kan die Prokureur-generaal of ander vervolger teen
wie daardie beslissing gegee is, na die Afdeling van Appèl
van die Hooggeregshof appelleer, en laasgenoemde afdeling
kan, indien hy die geskilpunt ten gunste van die appellant
beslis, die beslissing waarteen geappelleer word, ter syde
stel of wysig, en"

In die onderhawige saak het die Minister onder
artikel 385 n beslissing van die Transvaalse Provinsiale
Afdeling aan ons voorgelê waarin n appèl gehandhaaf is van n
beskuldigde wat deur n landdros skuldig bevind was aan n oor-
treding van artikel 6(1) van Wet 51 van 1965. In die voorlegging

meld/.....

meld die Minister dat hy in twyfel verkeer oor die juistheid van die beslissing „en wel op grond daarvan dat die Hof fouteer het deur te bevind dat Goewermentskennisgewing 1944 van 22 Oktober 1971 ultra vires is vir die redes wat in die genoemde beslissing uiteengesit word. Afskrif van gemelde uitspraak hierby aangeheg". Geen verdere stukke is aan ons voorgelê nie. Ek sal na die beslissing verwys as „die uitspraak". Die uitspraak gee nie die klagstaat weer nie maar meld alleen dat die beskuldigde skuldig bevind is deurdat hy op n sekere datum in 1971 (die Minister se versoek is gedateer 17 Februarie 1976 en die uitspraak is op 22 Maart 1976 deur die Griffier van hierdie hof ontvang) te Pretoria wederregtelik die speel van n gelukspel waarop iets verwed word, toegelaat het by n plek onder sy beheer en toesig, te wete die speel van n spel op n spykertafel, masjien, toestel of instrument van die klas of soort „soos omskryf in die Bylae tot bovermelde kennisgewing". In die uitspraak was daar nie n „bovermelde kennisgewing" nie, maar dit blyk later uit die

uitspraak/....

uitspraak dat daar in die klagstaat n verwysing moes gewees
het na die Kennisgewing met Bylae wat deur die Minister in
1971 uitgereik is, No. 1944 van 20 Oktober 1971. Volgens
hierdie Kennisgewing meld die Minister dat „Nademaal spyker-
tafels, masjiene, toestelle of instrumente van die klas of
soort in die Bylae omskryf na my oordeel vir die speel van
gelukspele bestem is" hy die aanhou of gebruik van die genoemde
artikels op bepaalde persele verbied. Die Bylae lees soos volg:

„Enige spykertafel, masjien, toestel of instrument
(hieronder 'die apparaat' genoem) wat bestem is
vir die speel van n spel by die speel waarvan een
of meer onderdele van die apparaat of een of meer
voorwerpe in of aan die apparaat geplaas of aan-
gebring in beweging kom of gebring word, en
wat geen uitrusting bevat nie wat n integrerende
deel daarvan uitmaak en deur middel waarvan
enigiemand genoemde onderdele of voorwerpe te
eniger tyd in die loop van die spel na willekeur
onmiddellik tot stilstand kan bring sonder om
die spel te beëindig of te onderbreek."

Die woorde „een of meer voorwerpe in of aan die
apparaat geplaas of aangebring" word in die Engelse teks van
die Bylae soos volg weergegee: „one or more objects placed
in or on or fitted on the apparatus". In die uitspraak word

artikels/.....

artikels 6 (1) en 7 (1) van Wet 51 van 1965 aangehaal.

Hulle lees soos volg:

„6. (1) Behoudens die bepalings van sub-artikel (2), mag geen persoon die speel van n gelukspel waarop iets verwed word, toelaat by enige plek onder sy beheer of toesig nie, en mag geen persoon so n spel by enige plek speel of enige plek besoek met die oogmerk om so n spel te speel nie.©

7. (1) Die Minister kan by kennisgewing in die Staatskoerant die aanhou of gebruik verbied by enige in die kennisgewing bepaalde plek of klas of soort plek, of by enige ander plek of klas of soort plek as n aldus bepaalde plek of klas of soort plek, van alle spykertafels, hetsy vir die speel van geluksele bestem al dan nie, of van alle ander spykertafels as die in bedoelde kennisgewing omskrewe spykertafels, of van alle spykertafels, masjiene, toestelle of instrumente van n in bedoelde kennisgewing omskrewe klas of soort wat na sy oordeel vir die speel van geluksele bestem is, en van enige spykertafels, masjien, toestel of instrument wat n ooreenkoms toon of iets gemeen het met n in bedoelde kennisgewing beoogde spykertafel, masjien, toestel of instrument."

Volgens die uitspraak is oorspronklik eksepsie

aangeteken teen die aanklag op grond daarvan ^{dat/} "dit fisies

onmoontlik is om n spykertafel, masjien, toestel of instrument

wat bestem is vir die speel van n spel so toe te rus dat

dit/.....

dit uitrusting bevat wat n integrerende deel daarvan uitmaak deur middel waarvan enigiemand die onderdele of voorwerpe genoem in die gemelde Bylae te eniger tyd in die loop van die spel na willekeur onmiddellik tot stilstand kan bring sonder om die spel te beëindig of te onderbreek", in die alternatief dat „die gemelde Bylae tot Kennisgewing no. 1944 in sulke wye terme geformuleer is en so vaag verwarrend, dubbelsinnig en absurd is dat dit nie vatbaar is vir n redelike en verstaanbare begrip nie". Hierdie eksepsies is verwerp en volgens die uitspraak het, na afsluiting van die verhoor, mnr. Strauss, wat namens beskuldigde verskyn het (en wat ook tans in hierdie hof verskyn), op dieselfde gronde sy verweer gestel. Dit is weer deur die landdros verwerp. In die uitspraak word dan die volgende gemeld:

„Mnr. Strauss het voor die landdros sy hoofargument hoofsaaklik oor die boeg van lex non cogit ad impossibilia gegooi, terwyl hy in sy repliek verduidelik het dat hy nie steun op hierdie reël as verweer of regverdigingsgrond nie, maar dat die appellant se saak eintlik n sterk ooreenkoms toon met R. v. de Jager,

1917 C.P.D. 561. Dit is natuurlik nie so nie want in laasgenoemde saak het die Munisipale verordening nie die bedryf van huurmotorbesigheid verbied tensy daar n taximeter in die motor aangebring is nie; intendeel dit het n positiewe verpligting op die huurmotor-lisensiehouer geplaas om n taximeter te installeer. Aangesien dit onder die omstandighede wat toe geheers het onmoontlik was om so n instrument te bekom, is dit besluit dat hierdie vereiste onredelik was. In casu, is daar geen dergelike positiewe optrede wat vereis word nie en dit is nie vir my duidelik presies op welke regsbeginnsel mnr. Strauss steun nie, maar ek gaan nie dieper daarop in nie omrede ek meen dat n ander ongeldigheidsgrond, wat hy slegs rakelings genoem het sonder om dit volledig te argumenteer, heel duidelik op die vernietiging [dit moet lees ,nietigheid'] van die kennisgewing dui. Dit is naamlik dat die beskrywing van die verbode instrumente so wyd is dat die Minister buite sy verleende magtiging opgetree het en die kennisgewing dus ultra vires is."

Nadat verwys word na sekere reëls wat by die uitleg van wetgewing van toepassing is, word die volgende in die uitspraak gemeld:

"Ek gaan oor om die kennisgewing en die magtigende bepaling in die Wet in die lig van bogenoemde oorwegings te behandel met twee uiterstes in gedagte. Die beskrywing van die verbode apparaat in die Bylae (tot by die woorde,..... in beweging kom of gebring word') is glad nie vaag nie. Intendeel dit is helder en baie wyd.

Ek/.....

Ek kan aan geen spel dink wat op n tafel of soortgelyke oppervlakte met balle of plat skywe gespeel word wat nie daaronder val nie. Die getuienis hieroor van Professor Botha, wat deur beide die Staat en die appellant aanvaar en op gesteun word, bevestig dit. Dit is insgelyks gemeensaak dat die twee welbekende spele, biljart en tafeltennis, vierkantig daaronder val, asook dat albei spele hoë mate van bedrewenheid vereis."

Nadat die uitspraak die bevoegdhede van die Minister in die lig van die doel van die Wet bespreek ~~word~~^{het}, word daar tot die volgende konklusie gekom:

"Ek het gevolglik geen twyfel dat die Minister nie bekleed is met die mag om spele soos biljart of tafeltennis te verbied onder hierdie besondere magsverlening nie. As dit so is, dan is die enigste geldigheidsgrond in casu n moontlike vertolking van die kennisgewing wat hierdie spele nie insluit nie. Dit is dan ook daar waar advokaat Slabbert uiteindelik skuiling gesoek het vir sy argument ten gunste van geldigheid. Hy voer aan dat die kennisgewing restriktief vertolk moet word sodat dit bedrewenheidspele uitsluit. Hoe mens egter by daardie restriktiewe vertolking aanland is nie vir my duidelik nie. Die letterlike bewoording van die aanhangsel, gee hy toe, kan nie anders gelees word as om sulke spele ook in te sluit nie. Dit, myns insiens, is n korrekte toegewing, wat daarop neerkom dat hierdie insluiting die enigste betekenis van n helder bewoorde

omskrywing/.....

omskrywing is."

Weens die houding wat die verteenwoordigers van die Staat in hierdie hof inneem, is dit onnodig om wat verder in die uitspraak in verband met die sgn. restriktiewe vertolk-
king gesê word, te behandel. Die finale bevinding in die uitspraak is „dat in die omskrywing in Goewernementskennis-
gewing No. 1944 van 1971 daar heelwat wyer geloop is as wat deur die wetgewer beoog en gemagtig is en dat dit vir daardie rede ongeldig is".

In die voorlegging deur die Minister word hierdie hof gevra om te beslis of dit korrek is dat die kennis-
gewing ultra vires is om die redes wat in die genoemde besliss-
sing uiteengesit is. Uit wat hierbo uit die uitspraak gelig
is, is dit duidelik dat die beslissing gefundeer is alleen op
één grond nl. dat die bewoording van die Bylae so wyd is dat
daar spele inbegrepe is wat oorwegend behendigheidspele is,
en dan word spesiaal verwys na biljart en tafeltennis, en dat
so n wye bewoording n magsoorskryding is wat die kennisgewing
nietig maak. Namens die beskuldigde is sekere besware

in limine geopper. Die eerste is dat die beslissing gegrond is op bewese feite en dat die vraag hier is of die Kennisgewing vatbaar is vir n verstaanbare uitleg en of dit hoegenaamd in die feitlike werklikheid toegepas kan word. Daar is aangevoer dat by die beslegting van dié vraag getuienis onontbeerlik is. Daarby is aan die hand gedoen dat artikel 385 van die Strafproseswet vereis dat daar n beredenering moet wees en dat dit in hierdie hof alleen kan plaasvind indien die hof kennis dra van die feite. Ten slotte is aangevoer dat die bevoegdheid wat in artikel 385 aan hierdie hof toegeken word nie gebiedend is nie maar vergunnend en dat op billikheidsgronde hierdie hof sy diskresie sal gebruik en weier om die vraag te laat beredeneer alvorens die wesenlike feite voor hierdie hof gelê is. Hierdie laaste argument is onaanvaarbaar. Die woorde in artikel 385 „sodat daardie afdeling oor die vraag kan beslis om as leidraad vir alle howe in die toekoms te dien" is nie bedoel om die aard van die opdrag van die hof te beskryf nie maar om die doel

van/.....

van die beslissing aan te toon. Wanneer n regspraak kragtens artikel 385 voorgelê word, moet hierdie hof sy opgelegde taak uitvoer, tensy die vraag, in n bepaalde geval, weens afwesigheid van noodsaaklike feite nie beantwoord kan word nie.

In die onderhawige geval het die hof a quo bevind dat die woorde van die Bylae so wyd is dat aan geen spel gedink kan word wat op n tafel of "soortgelyke oppervlakte" gespeel word wat nie daaronder val nie en het verklaar dat hierdie bevinding bevestig word deur getuienis van n prof. Botha wat deur beide die Staat en die appellant aanvaar word en waarop beide steun. Die houding van die Staat in hierdie hof toon n volte-face, in die sin dat daar aan die hand gedoen word dat die verteenwoordiger van die Staat in die hof a quo verkeerdelik aanvaar het dat n tafeltennis-tafel en n biljardtafel voldoen aan die omskrywing soos dit in die Bylae verskyn, en dat hierdie hof nie die Staat aan daardie aanvaarding gebonde sal hou nie. Ook is aangevoer dat die getuienis van prof. Botha meer toegespits is op die vraagstuk van lex non cogit ad impossibilia

en/.....

en nie soseer betrekking gehad het op die grond waarop die hof a quo sy bevinding gebaseer het nie. Die houding van die verteenwoordiger van die Staat in hierdie hof, en die feit dat die hof a quo sy bevinding net op een grond gebaseer het, terwyl ander gronde nog, met verwysing na die getuienis in die saak afgelê, beredeneer is, en nog beredeneer kon word, illustreer hoe onwenslik dit is om in n saak soos hierdie, die regsvraag kragtens artikel 385 te formuleer sonder dat getuienis wat nodig mag wees, voor hierdie ^{hof/}gelê word. Dit sou m.i. beter gewees het indien die Prokureur-generaal n appêl aangeteken het kragtens artikel 105 van Wet 32 van 1944, waardeur die oorkonde van die saak voor ons sou gewees het. Weens die bevinding waartoe ek kan kom met betrekking tot die regsvraag, soos dit gestel is, sonder verwysing na getuienis wat afgelê is, hoef ek die besware in limine nie verder te behandel nie. Die vraag is of die Bylae se bewoording van so n aard is dat n spel soos tafeltennis en biljart daaronder tuisgebring kan word en, indien so, of die Kennisgewing ultra vires is. Hoewel

hierdie/....

hierdie hof nie veronderstel is om die reëls van biljart of tafeltennis te ken nie, meen ek dat daar wel judisiële kennis geneem kan word van die feit dat biljart met stokke en balle op 'n tafel gespeel word. Trouens, die Woordeboek van die Afrikaanse Taal beskryf "biljart" as "n spel wat met harde balle, gew. van ivoor, gespeel word op 'n langwerpige-reghoekige tafel met groen laken beklee, waarby die balle met 'n biljartstok of keu gestoot word". Vgl. ook "billiards" in die Oxford English Dictionary. 'n Mens vind ook 'n omskrywing van "table tennis" in Webster's Third New International Dictionary, wat die spel beskryf as "a table game resembling lawn tennis played with wooden paddles and a small hollow celluloid or plastic ball". Ook Van Dale se Groot Woordeboek der Nederlandse Taal gee 'n kort beskrywing van tafeltennis. Indien die hof a quo korrek is, sou skaak met 'n skaakbord en stukke (wat in o.a. die Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal en ander woordeboeke beskryf word) ook deur die kennisgewing gedek word. Hoewel dit nie in die woordeboeke verskyn nie,

en/.....

en hoewel die hof nie veronderstel word om die reëls van hierdie spele te ken nie, meen ek dat, weens algemene bekendheid in ons tyd, mede as gevolg van publisiteit deur pers en televisie, judisiële kennis geneem kan word van die feit dat biljart, tafeltennis en skaak nie as geluksepele maar as behendigheidspele beskou word. In sy Kennisgewing het die Minister die bewoording van artikel 7 van die Wet gevolg waarvolgens hy die gebruik van „spykertafels, masjiene, toestelle of instrumente" van n sekere klas of soort verbied. „Spykertafels" word nie in die Wet of Kennisgewing omskryf nie maar word ook in die Verklarende Afrikaanse Woordeboek van Kritzinger, Labuschagne en Pienaar beskryf terwyl Webster's Third International Dictionary die woord „pinball" as sinoniem beskou met die Engelse woord „pinball machine", en dit beskryf as „An amusing device often used for gambling that consists of a glass top cabinet in which a ball propelled by a plunger rolls down a slanting surface among an arrangement of pins and targets with each contact between ball and target scoring a number of points indicated

by/.....

by a system of electric lights". Dit moet natuurlik aanvaar word dat, indien die Minister die gebruik van n klas of soort van masjiene, toestel of instrument, wat volgens sy oordeel vir die speel van geluksele bestem is, wil verbied, hy n beskrywing moet gee van so n soort masjien, toestel of instrument op so n manier dat dit redelik duidelik is watter soort masjien, toestel of instrument beoog word.

In die onderhawige geval het die Minister klaarblyklik bedoel om alle toestelle van n sekere konstruksie onder een kennisgewing tuis te bring en het die gebruik van enige „spykertafel, masjien, toestel of instrument" van n sekere klas of soort verbied en die klas of soort beskryf as so n spykertafel, masjien, toestel of instrument („apparaat" genoem) wat bestem is „vir die speel van n spel by die speel waarvan een of meer onderdele van die apparaat of een of meer voorwerpe in of aan die apparaat geplaas of aangebring in beweging kom of gebring kan word" en wat dan geen uitrusting bevat soos beskryf en waardeur die genoemde onderdele of voorwerpe/.....

voorwerpe op die manier genoem in die Kennisgewing tot stil-
stand gebring kan word nie. In die lig van die doel van die
Wet, en in die samehang van die Kennisgewing self, skyn dit
my duidelik te wees dat die Minister beoog het om die gebruik
of aanhou op sekere persele te verbied van wat miskien genoem
kan word n meganiese toestel met bewegende onderdele of ander
dele wat so gekonstrueer of saamgestel is dat, as n spel
eenmaal begin is, die bewegende dele nie gedurende die spel
na willekeur gestop kan word nie. Oënskynlik sou daar, deur
die bewegende dele te kan stop, n metode geskep word om die
oorwegende element van geluk, wat andersins die uitslag van
die spel sou bepaal, uit te skakel. Die probleem in die
onderhawige saak ontstaan deurdad in die Kennisgewing al die
toestelle wat in die Wet genoem word, verbode „apparate” word
en daarby dus ingesluit word n „toestel” of „instrument”,
nie alleen met bewegende onderdele nie maar ook met n „voor-
werp in of aan die apparaat geplaas of aangebring” (die
Engelse teks gaan verder, sien supra), wat in beweging kom

of/.....

of gebring word. Anders as in R. v. Alberts, 1942 A.D. 135,

moet, in die onderhawige geval, juis die wye teks erken word.

Per omskrywing kry mens dus n toestel of instrument waarin of waaraan (in die Engelse teks ook waarop) n voorwerp geplaas kan word en wat in beweging gebring kan word. n „Toestel” word in die Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal beskryf as n „werk-tuig, apparaat, meganiese hulpmiddel”. „Apparaat” word op sy beurt weer beskryf o.a. as „gesamentlike hulpmiddele nodig vir een of ander taak”. Hieronder sou dus verstaan kan word die gesamentlike hulpmiddele nodig vir een of ander spel. In dieselfde woordeboek word „instrument” beskryf o.a. as konkrete hulpmiddel met behulp waarvan die een of ander taak verrig word. Dat die woord „instrument” n wye betekenis kan hê, blyk o.a. uit die bepalings van artikel 6(3) van die Wet. Artikel 6(1) bepaal kortliks dat geen persoon die speel van n gelukspel waarop iets verwed word mag toelaat of so n spel mag speel nie.

Artikel 6(2) skep n verweer en artikel 6(3) lees soos volg:

„Wanneer kaarte, dobbelstene, balle, speelmunt, tafels of ander instrumente of benodighede wat by die speel van n gelukspel gebruik word of kan word, by n plek of aan n persoon wat by n plek aangetref word, gevind word, is dit by n

vervolging/.....

vervolgung weens oortreding van sub-artikel (1), prima facie bewys dat die persoon onder wie se beheer of toesig-bedoelde-plek gestaan het, die speel van bedoelde spel waarop iets verwed was, by bedoelde plek toegelaat het en dat n persoon wat by bedoelde plek aangetref was, bedoelde spel waarop iets verwed was by bedoelde plek gespeel het en bedoelde plek besoek het met die oogmerk om bedoelde spel waarop iets verwed word, te speel."

Afgesien daarvan dat in artikel 6 (3) die speel van n gelukspel beoog word, gebruik die wetgewer in artikel 6 (3) self die woord „instrument" om bv. n tafel of n bal aan te dui. Die woord „onderdeel" het n baie wye betekenis, vgl. H.A.T. (supra) waarin dit omskryf word as: „Deel van n geheel".

n Beskouing van Wet 51 van 1965 toon aan dat die wetgewer nie die oogmerk gehad het om behendigheidspele te verbied nie. Volgens die lang titel is die doel van die Wet „om loterye, sportpoele en geluksele te verbied en om voorsiening te maak vir ander aangeleenthede wat daarmee in verband staan". Artikel 1 van die Wet bevat n aantal woord-omskrywings en volgens hierdie artikel is n „geluksele":

„ook/.....

„ook enige spel wat die Minister van tyd tot tyd by kennisgewing in die Staatskoerant n gelukspel verklaar“. Artikels 2 tot en met 5 handel oor loterye en sportpoele. Artikel 6 (1) en 7 (1) is reeds aangehaal. Omdat die wetgewer nie beoog het om behendigheidspele te verbied nie, sou die Minister ook nie kragtens artikel 7 (1) die bevoegdheid hê om n behendigheidspel te verbied nie. Dit skyn duidelik te wees dat die wetgewer, met die oog op die verskyning van tyd tot tyd van nuwe of veranderde apparate, self nie die aanhou of gebruik van n sekere beskrewre gelukspel wou verbied nie, maar om dit oor te laat aan die Minister om na gelang van omstandighede, n verbod te plaas op die aanhou en gebruik van sekere apparate, wat hy as geluksele beskou. Hierdie beginsel, om die beskrywing van die apparaat aan die Minister oor te laat, het, indien nie eerder nie, ten minste in 1939 sy verskyning gemaak in Wet 5 van 1939. Ingevolge hierdie Wet kon die Minister by kennisgewing die gebruik van „n bepaalde spykertafel, masjien of toestel“ as n lotery ag. Daar het ook o.a. in 1952

n kennisgewing verskyn waarin nie minder nie as 134 apparate, die meeste met name en met redelik volledige beskrywing, vermeld word. Ook in 1953 is n spel wat uitvoerig beskryf is, in n kennisgewing genoem, en in 1954 het n kennisgewing n sekere soort spykertafel, Coney Island, met uitvoerige beskrywing vermeld.

In die onderhawige geval ontstaan die probleem deurdat die Bylae in die Engelse teks o.a. bepaal dat die aanhou of gebruik verbied word van n apparaat „intended for the playing of any game in the playing of which one or more objects placed in or on or fitted on the apparatus, start moving or are set in motion". Letterlik sou kragtens hierdie beskrywing n biljarttafel as n „toestel" geag kan word en n biljartbal n „voorwerp" wat gedurende die spel in of op die tafel geplaas word. Namens die Staat is dit toegegee dat n biljartbal in of op n biljarttafel geplaas kan word.

Daar is ook toegegee dat n biljarttafel n „toestel" of „instrument" kan wees, maar daar is betoog dat n letterlike

uitleg/....

uitleg nie aan die woorde gegee behoort te word nie weens die bedoeling wat die wetgewer en die Minister gehad het. Die bedoeling van die Minister in hierdie geval is natuurlik die bedoeling wat hy kragtens die Wet moes gehad het. Die posisie het dus ontstaan dat namens die Staat erken word dat die letterlike inhoud van die Bylae verder gaan as die bedoeling van die wetgewer en van die Minister en dat die hof gevra word om n ander betekenis as die letterlike, aan die Bylae te gee. Indien die inhoud van die Bylae, met die nodige aanpassing, as n artikel van die Wet verskyn het, sou n hof waarskynlik genoodsaak gewees het om n restriktiewe vertolking aan so n artikel te gee, waardeur aan die duidelike bedoeling van die wetgewer gevolg gegee kon word. Sou daar ⁿ ~~die~~ verskil tussen die Engelse teks en Afrikaanse teks wees soos in die Bylae, sou n mens dan ook kon kyk na watter teks onderteken is, sodat die beginsel ut res magis valeat quam pereat miskien toegepas kon word. In artikel 7 (1) handel die wetgewer spesifiek met n moontlike verbod op alle spykertafels, masjiene, toestelle of instrumente van/.....

van n klas of soort in n kennisgewing beskryf. Soos reeds hierbo aangedui, moet die Minister die verbode „apparaat“ met redelike duidelikheid beskryf en omdat die woorde masjien, toestel en instrument woorde is van wye omvang, moet die Minister, indien hy die woorde in sy kennisgewing herhaal, die apparaat wat hy in gedagte het, beskryf op so n manier dat die apparaat uitkenbaar is en, weens die oogmerk van die Wet, ook op so n manier dat dit nie n apparaat is wat klaarblyklik deur die wetgewer nie bedoel is om verbied te word nie. In die geval soos die onderhawige, dink ek nie dat dit die taak van n hof is om die Kennisgewing te vertolk sodat wesenlik n nuwe beskrywing van die apparaat gegee word wat met die oogmerk van die wetgewer en van die Minister strook nie. Die enigste effektiewe manier om aan die Staat se versoek te voldoen sou wees om te beslis dat die Bylae nie betrekking het op wat algemeen bekend is as behendigheidspele nie. So n beslissing sou dan eintlik as n addendum tot die Bylae gelees moet word en sou wesenlik beteken dat die hof n nuwe Bylae skep waardeur die eerste deel van die Bylae deur die tweede (nuwe) deel gekwalifiseer word. Feit is dat die Minister, in die Bylae,

sy bevoegdheid, soos deur die Wet beoog, oorskryf het, al het hy dit onbewus gedoen, en dat om daardie rede die Kennisgewing, ten minste gedeeltelik, soos later sal blyk, ongeldig geag moet word. Hierdie benadering is meteen n antwoord op die eerste alternatiewe betoog namens die Staat, nl. dat die Bylae uitgelê moet word aan die hand van die beginsel ut res magis valeat quam pereat.

n Tweede alternatiewe betoog namens die Staat was dat die lang titel bepaal dat die Wet bedoel is om te handel nie met loterye, sportpoele en gelukspele nie, maar ook met „ander aangeleenthede wat daarmee in verband staan" en dat die bewoording van die Wet sodanig is dat die Minister die bevoegdheid het om selfs biljart n gelukspel te verklaar. Hierdie betoog kom daarop neer dat die wetgewer beoog het om die Minister die bevoegdheid te verleen om alle behendigheidspele van n sekere soort as gelukspele te beskou. Ek is oortuig daarvan dat dit nie die bedoeling van die wetgewer was nie. n Derde alternatiewe betoog namens die Staat was dat in artikel 7 die wetgewer alleen n integrale eenheid

beoog/.....

beoog het en dat n veelheid van instrumente wat tegelyk of saam met mekaar gebruik word, nie in artikel 7 beoog is nie. Dit is aangevoer dat die Minister bedoel het om in die Kennisgewing hierdie integrale eenheid te behou en daarom het hy die woorde van die Wet herhaal. Al sou die Wet n apparaat beoog het wat n integrale eenheid is, het die Minister, myns insiens, in die Bylae juis n beskrywing gegee wat nie beperk is tot n integrale eenheid nie. In elk geval sou dit, na my mening, onmoontlik wees om sonder getuienis vas te stel wat met „integrale eenheid” bedoel word in n bepaalde geval. Ten slotte het die Staat, as n vierde alternatief, betoog dat die Kennisgewing nie in toto ongeldig is nie, maar alleen vir sover dit betrekking het op n biljart-tafel of tafeltennis-tafel of n nie-integrale eenheid nie of, in die alternatief, dat die Bylae geldig is ten opsigte van die woorde „spykertafel” en „masjien”. Aangesien dit in hierdie saak nie wesenlik gaan oor n biljarttafel en n tafeltennis-tafel nie, maar oor alle behendigheidspele van n sekere soort of klas waarby n voorwerp op n „apparaat” geplaas kan word, is

die/.....

die hoofargument onder hierdie betoog nie aanvaarbaar nie.

Wat die alternatiewe argument betref, moet daarop gewys word dat die uitspraak meld dat die klag teen die beskuldigde was dat hy „wederregtelik die speel van n gelukspel waarop iets verwed word toegelaat het by n plek onder sy beheer of toesig, te wete die speel van spelle op n spykertafel, masjien, toestel of instrument van die klas of soort soos omskryf in die bylaag tot bovermelde kennisgewing". Uit die uitspraak blyk dit nie watter soort apparaat in werklikheid die voorwerp van die klag was nie en daar is ook geen getuienis voor hierdie hof watter soort apparaat dit was nie. Dit blyk ook uit die uitspraak dat die vraag omtrent gedeeltelike geldigheid nie in die betrokke Provinsiale Afdeling ontstaan het nie en, in die voorlegging aan hierdie hof, word die vraag omtrent gedeeltelike geldigheid ook nie aangevoer nie. Die toets waarvolgens die skeikbaarheid van n ongeldige deel van wetgewing van n ander deel of dele van dié wetgewing bepaal moet word, is dié wat deur hierdie hof in Johannesburg City Council

v. Chesterfield House (Pty.) Ltd., 1952 (3) 809 te bl. 822, toegepas en in later beslissings gevolg is. Dit word soos volg gestel: „The rule, that I deduce from Reloomal's case is that where it is possible to separate the good from the bad and the good is not dependant on the bad, then that part of a Statute which is good must be given effect to, provided that what remains carries out the main object of the Statute". In die onderhawige geval is dit moontlik, weens erkende feite, of feite waarvan die hof judisiële kennis kan neem, om te bevind dat die woorde „toestelle of instrumente" behendigheidsspele insluit wat nie deur die wetgewer of die Minister bedoel is om verbied te word nie. Dit is dan ook wesenlik die grond waarop die uitspraak berus. n Spykertafel kan egter verbied word of dit vir die speel van gelukspele bestem is of nie. n „Masjien" word in H.A.T. omskryf as n „Meganiese toestel om werk te verrig; apparaat wat meganiese krag soos stoom of elektrisiteit gebruik" terwyl die Concise Oxford Dictionary „machine" omskryf as „apparatus for applying mechanical power,

having/....

having several parts each with definite function". Geen getuienis is voor hierdie hof oor 'n „masjien" wat vir die speel van behendigheidspele bestem is nie. In die afwesigheid van getuienis oor hierdie soort van masjien, is dit nie duidelik dat vasgestel kan word of daar wel „masjiene" bestaan wat bestem is vir die speel van behendigheidspele nie. Namens die beskuldigde is aangevoer dat in die onderhawige geval die Bylae voorgee om 'n verstrengelde geheelreeks daar te stel waaraan die onderdaan moet voldoen en dat die „goeie" nie van die „slegte" geskei kan word nie. Ek dink dit is duidelik dat 'n spykertafel eiesoortig is en dat op die feite soos tans bekend, die Kennisgewing nie nietig sou gewees het, op die gronde in die uitspraak genoem, indien die Kennisgewing alleen na „spykertafels" sou verwys het nie. Die woorde „toestelle en instrumente" kan ook maklik uit die Kennisgewing gehaal word sonder om die woorde „spykertafels" en „masjiene" aan te tas. Die „goeie" sou dus wel van die „slegte" geskei kon word.

Soos/.....

Soos reeds tevore aangedui, moes hierdie saak
liewer nie by wyse van n voorlegging kragtens artikel 385 van
die Strafproseswet in hierdie hof aanhangig gemaak gewees het
nie. Aangesien die vraag oor gedeeltelike geldigheid van die
Kennisgewing nie in die uitspraak behandel word nie, en ook nie
in die voorlegging gestel word nie, en relevante getuienis nie
voor hierdie hof is nie, skyn dit my ongewens en selfs onmoontlik
te wees om n opinie uit te spreek oor die geldigheid van die
Kennisgewing indien die woorde „toestelle of instrumente” uit-
gehaal word. Die gevolg is dus dat alleen bevind word dat,
weens die redes wat in die uitspraak gemeld word, die Kennis-
gewing nietig is vir sover dit die woorde „toestelle of instrum-
ente” betref. Oor die vraag of die Kennisgewing in sy geheel
nietig is, spreek hierdie hof geen oordeel uit nie. Dit is n
onbevredigende resultaat, maar is grootliks te wyte aan die
prosedure wat die Minister in hierdie saak gevolg het.

WESSELS, AR.
JANSEN, AR.
RABIE, AR.
DE VILLIERS, AR.

} Stem saam.

HOOFREGTER.